

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА
ІМ. М. С. ГРУШЕВСЬКОГО**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою
Інституту української археології та джерелознавства
ім. М. С. Грушевського НАН України
протокол № 6
від 10 грудня 2024 р.

Директор
Інституту української археології та джерелознавства
ім. М. С. Грушевського НАН України
доктор історичних наук, голова Ученої ради
Ідентифікаційний код
16292950
Георгій ПАПАКІН

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

галузь знань **Культура, мистецтво та гуманітарні науки**
спеціальність **В9 – історія та археологія**
рівень вищої освіти **третій (освітньо - науковий / освітньо - творчий) рівень**
освітня кваліфікація **Доктор філософії**
термін навчання **4 (чотири) роки**
форма навчання **денна**

Попередня редакція освітньо-наукової програми 032 історія та археологія затверджена рішенням Вченої ради Інституту української археології та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України 11 квітня 2017 р., протокол № 5

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА
ІМ. М. С. ГРУШЕВСЬКОГО**

Затверджено
на засіданні Ученої ради
Інституту української археографії на джерелознавства ім. М. С. Грушевського
Національної академії наук України
протокол № 6 від 10 грудня 2024 р.

Директор
Інституту української археографії на джерелознавства ім. М. С. Грушевського
Національної академії наук України
доктор історичних наук, Голова Ученої ради

Георгій ПАПАКІН

” *Грушевський* 2024 р.

СПРАВА

**щодо ліцензування діяльності
з надання освітньої послуги у сфері вищої освіти:**

Освітньо-науковий рівень	3-й (доктор філософії)
Галузь знання	03 «Гуманітарні науки»
Спеціальність	В9 «Історія та археологія»

Київ – 2025

Розробники освітньо-наукової програми «Джерелознавство та історія»

ПАПАКІН ГЕОРГІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ, доктор історичних наук, старший науковий співробітник, директор Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського Національної академії наук України, керівник проектної групи (гарант освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії) зі спеціальності *B9 «Історія та археологія»*;

МАВРІН ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ, доктор історичних наук, старший науковий співробітник, заступник директора з наукової роботи Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського Національної академії наук України;

ЛЕВЧЕНКО ЛАРИСА ЛЕОНІДІВНА, доктор історичних наук, професор, старший науковий співробітник відділу теорії і методики археографії та джерелознавчих наук;

БРЕХУНЕНКО Віктор Анатолійович, доктор історичних наук, професор, завідувач відділу актової археографії Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського Національної академії наук України;

ПІСКУН Валентина Миколаївна, доктор історичних наук, професор, завідувач відділу джерелознавства новітньої історії України Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського Національної академії наук України;

ГИРИЧ Ігор Борисович, доктор історичних наук, професор, завідувач відділу джерелознавства нової історії України Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського Національної академії наук України;

ПОТУЛЬНИЦЬКИЙ Володимир Арнольдович, доктор історичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу зарубіжних джерел з історії України Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського Національної академії наук України;

Захист інтелектуальної власності:

Ця програма не може бути повністю або частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського Національної академії наук України.

**Профіль освітньо-наукової програми «Джерелознавство та історія» зі спеціальності
В9 – історія та археологія**

1. Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського Національної академії наук України
Структурний підрозділ, відповідальний за реалізацію ОП	Відділ теорії і методики археографії та джерелознавчих наук
Інші навчальні структурні підрозділи (відділ або інші підрозділи), залучені до реалізації ОП	Відділ актової археографії; відділ джерелознавства новітньої історії України; відділ джерелознавства нової історії України; відділ зарубіжних джерел з історії України.
Ступінь вищої освіти та назва освітньої кваліфікації мовою оригіналу	Третій освітньо-науковий рівень Доктор філософії (Phd) Освітньо-наукова кваліфікація: Доктор філософії (Phd) з історії та археології
Офіційна назва освітньої програми	Галузь знань В – культура, мистецтво та гуманітарні науки. Спеціальність – В9 – історія та археологія
Тип диплома та обсяг освітньої програми	Диплом доктора філософії, перший науковий ступінь, 4 академічних роки, 230 кредитів ЄКТС , у тому числі освітня складова – 50 кредитів ЄКТС (навчальні заняття) , наукова складова – 180 кредитів ЄКТС .
Інституція, що здійснює акредитацію	Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО)
Цикл / рівень програми	QF of ENEA – третій цикл; EQF for LLI – 8 рівень; НПК України – 8 рівень
Передумови	Наявність ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста). Для магістрів з дипломом інших галузей наук (спеціальностей) – програма вступних фахових випробувань містить перелік питань щодо перевірки якості знань з набуття компетентностей в межах напрямку джерелознавства та історії.
Мова викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	До завершення повного циклу навчання
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://archeos.org.ua/?page_id=49
Мета освітньо-наукової програми	
Забезпечення оволодіння аспірантами Інституту третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти, відповідно до восьмого кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікацій і розвитку в них дослідницьких навичок у предметній області на основі більш глибокого розуміння історичних процесів, причинно-наслідкових зв'язків, суті історичних подій і явищ у минулому та сучасному, вивченню	

значення джерел як продуктів діяльності людської цивілізації в минулому, а також забезпечити консультативну підтримку з виконання оригінальних наукових досліджень, спрямованих на отримання нових наукових знань, підготовки та захисту дисертації.

2. Характеристика освітньо-наукової програми

1	<p>Предметна область (галузь знань, спеціальність)</p>	<p>Об'єкт діяльності (дослідження): теоретико-методологічні і прикладні засади формування джерельної та археографічної бази історії України, її функціонування та розвитку в складних суспільно-історичних системах різних рівнів.</p> <p>Цілі навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • здобуття глибинних знань зі спеціальності, за якою аспірант проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку. • набуття універсальних навичок дослідника, зокрема презентації результатів власного наукового дослідження, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, наукометричних баз, бібліографічних стандартів, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами, пошуку та написання грантових пропозицій, реєстрації прав інтелектуальної власності. • оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду та загального культурного кругозору, а також психолого-педагогічними компетентностями. • здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності. <p>Теоретичний зміст предметної області: формування джерельної та археографічної бази історії України, динаміка розвитку та трансформація результатів діяльності національно-історичних спільнот від давнини до сьогодення. Відбиття культурно-історичних процесів на українських теренах у речових, монументальних, зображувальних, усних, цифрових джерелах, методологія їхньої презентації в різноманітних форматах.</p> <p>Методи, методики та технології: методи історичної реконструкції, синтезу, порівняльно-історичного та герменевтичного аналізу, кількісного та якісного статистичного аналізу, евристичного дослідження, комп'ютерного моделювання, прогнозування, використання цифрових технологій та методів міждисциплінарного аналізу тощо.</p> <p>Інструментарій та обладнання: спеціалізоване інформаційно-комунікаційне обладнання. Цифрові інструменти опрацювання текстової, візуальної та графічної інформації.</p>
2	<p>Орієнтація освітньої програми</p>	<p>Дослідницька орієнтація програми: наукові фундаментальні та прикладні дослідження в галузі джерелознавства, спрямовані на критичне переосмислення усталених і формування нових теоретичних підходів щодо визначення процесів розвитку людського суспільства від давнини до сьогодення, що мають широке практичне застосування, оскільки безпосередньо впливають на формування національної ідентичності.</p> <p>Базова орієнтація програми має за мету дослідження:</p> <ul style="list-style-type: none"> • динаміки розвитку соціально-економічних, політичних, культурних процесів в Україні; • формування джерельної та археографічної бази історії України; • стратегічних напрямів удосконалення методики проведення джерелознавчих досліджень; • джерелознавчого та археографічного інструментарію та методології

		<p>відомих науковців в Україні та світі;</p> <ul style="list-style-type: none"> • виявлення локальних особливостей розвитку джерельної бази окремих регіонів України у національній ідентичності; • стану сучасної джерельної бази історії України; • видів і типів джерел, що віддзеркалюють історію людської цивілізації на українських теренах, у тому числі новітніх електронних джерел; • шляхи та методи відтворення археографічного ландшафту української історії впродовж XIX-XXI ст.; • концептуальні засади вивчення джерельної та археографічної спадщини історії України. <p>Спеціальна орієнтація програми спрямована на дослідження:</p> <ul style="list-style-type: none"> • методологічних питань вивчення історії України за джерельними свідченнями; • використання природничих та міждисциплінарних методів дослідження для комплексного опрацювання джерельної бази історії України; • пріоритетних напрямів формування та розвитку наукової думки, концепцій та системи освіти та науки; • емпіричного рівня пізнання джерелознавства та археографії; • проблем теоретизування наукового знання в джерельних науках; • межі пізнання в джерелознавстві та археографії; • становлення та розвитку української археографії та джерелознавства; • методологічні принципи дослідження складу та змісту джерельної бази; • проблем періодизації історичного процесу за джерельними даними; • соціальної структури населення України у різні історичні епохи; • державного устрою, історії та культури державних формувань і держав в Україні; • міжконфесійних відносин і релігійної політики в Україні; • наративних та епіграфічних джерел для вивчення історії України.
3	Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	<p>Вища академічна освіта за спеціальністю В9 історія та археологія</p> <p>Ключові слова: джерелознавство, архівознавство, археографія, інструментарій пізнання минулого, джерельна спадщина, джерельна база минулого України, археографічна база, історіографія.</p>
4	Особливості освітньо-наукової програми	<p>Програма спрямовує на поглиблення теоретико-методологічного та науково-методичного комплексу розвитку пізнання минулого, оволодіння практичним інструментарієм наукових досліджень в сфері історії та орієнтує на співробітництво із закладами освіти системи Міністерства освіти і науки України, Міністерства культури України, міжнародними організаціями, закордонними науковими, бібліотечними та музейними установами і навчальними закладами.</p>
3. Працевлаштування випускників та продовження освіти		
1	Працевлаштування випускників	<p>Здобувач третього (освітньо-наукового) рівня ОНП «Джерелознавство та історія» здатний виконувати професійну роботу за Національним класифікатором України «Класифікатор професій» ДК 003:2010 (КП) чинний, зі змінами, внесеними 13.12.2024 р.</p> <p>Передбачається працевлаштування на посадах наукових і науково-педагогічних працівників в наукових установах, архівах і музеях, закладах вищої освіти, на інших посадах, що потребують кваліфікації доктора</p>

		філософії з історії та археології, зокрема на посадах наукових консультантів, експертів, аналітиків у дослідницьких установах і підрозділах підприємств, установ, організацій (додаток А до ОНП).
2	Продовження освіти	Навчання протягом життя для самовдосконалення у науковій та професійній сферах діяльності.
4. Викладання та оцінювання		
1	Викладання та навчання	<p>Форми навчання: Лекції, семінари, науково-центричні практичні заняття.</p> <p>Способи навчання</p> <ul style="list-style-type: none"> - Робота з викладачами, запрошеними лекторами; - самостійне опрацювання джерел у наукових бібліотеках, архівах і музеях; - індивідуальні консультації з наукових питань у фахівців Інституту та інших фахівців структури НАН, установ, що є партнерами Інституту; - інформаційна підтримка аспірантів Інституту у конкурсах на здобуття грантів та наукових стипендій; - Залучення аспірантів до науково-дослідних проєктів, якими займаються фахівці Інституту.
2	Оцінювання	<p>Система оцінювання базується на рейтинговій системі, яка дорівнює 100 бальній шкалі.</p> <p>Види контролю знань:</p> <p><i>Діагностика початкового рівня знань</i> аспірантів застосовується перед затвердженням індивідуального навчального плану як передумова для подальшого планування і керування навчальним процесом. <i>Поточний контроль знань</i> є засобом виявлення ступеня сприйняття (засвоєння) навчального матеріалу та здійснюється у формі роботи на практичних заняттях, виступів на семінарах та конференціях регіонального, всеукраїнського рівня, виступів на засіданнях ради молодих вчених Інституту, при підготовці наукових звітів про результати джерелознавчих досліджень.</p> <p><i>Семестровий контроль</i> - форма іспиту або заліку з конкретної навчальної дисципліни за накопичувальною системою і в терміни, встановлені в Інституті. Форма семестрового контролю визначається навчальним планом.</p> <p><i>Рубіжний контроль знань</i> передбачає, що до індивідуального навчального плану аспіранта (ад'юнкта) третього року підготовки денної форми здобуття освіти включається єдиний державний залік з української та іноземної мов для академічних цілей як обов'язковий підсумковий контроль з використанням організаційно-технологічних процесів зовнішнього незалежного оцінювання, який проводиться в порядку, визначеному МОН. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2025 р. № 426.</p> <p><i>Підсумковий контроль знань</i> передбачає іспит або диференційований залік з урахуванням накопичених аспірантом балів за шкалою ЄКТС. Аспірант вважається допущеним до підсумкового контролю з дисциплін освітньо-наукової програми, якщо він виконав всі види навчальних робіт, передбачені робочою програмою з цієї дисципліни. Оцінювання якості результатів дисертаційного дослідження здійснюється у процесі наукової взаємодії аспіранта з науковим керівником, через зовнішнє наукове рецензування, за результатами доповіді і обговорення на засіданні відповідного профільного відділу, в ході публічного захисту в разовій спеціалізованій вченій раді із захисту дисертацій.</p> <p>Форми контролю: Аспіранти/здобувачі проходять щорічну атестацію на Вченій ради Інституту про хід виконання освітньо-наукової програми та індивідуального плану, включаючи опубліковані наукові статті та виступи на конференціях та підготовку щорічного звіту.</p> <p>Остаточним результатом навчання аспірантів є повне виконання освітньо-наукової програми, необхідний перелік опублікованих за результатами досліджень наукових праць, у тому числі у виданнях, що індексуються у</p>

		наукометричних базах, апробація результатів на наукових конференціях, належним чином оформлений рукопис дисертації та представлення її на обговорення на засіданні відповідного профільного відділу або спільних засіданнях відділів, в ході публічного захисту в разовій спеціалізованій вченій раді із захисту дисертацій для отримання наукового ступеня доктора філософії в галузі культура, мистецтво та гуманітарні науки за спеціальністю В9 – історія та археологія.
5. Програмні компетентності		
1	Інтегральні компетентності	Здатності розв'язувати комплексні проблеми у сфері професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.
2	Загальні компетентності	<p>ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК03. Здатність працювати в міжнародному контексті.</p> <p>ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК05. Здатність розв'язувати комплексні проблеми археології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.</p>
3	Спеціальні (фахові) компетентності	<p>СК 01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в джерелознавстві та дотичних до нього міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з історії, архівознавства, культурології та суміжних галузей.</p> <p>СК 02. Розв'язання проблем. Здатність розв'язувати широке коло проблем та задач шляхом розуміння їх фундаментальних основ та використання як теоретичних, так і експериментальних методів, засвоєних з освітньо-наукової програми.</p> <p>СК 03. Обчислювальні навички. Здатність використовувати відповідне програмне забезпечення (статистичне, геоінформаційні технології, геодезичне обладнання тощо) та обробляти значні масиви статистичної інформації для здійснення досліджень та моделювання соціально-історичних процесів давнини.</p> <p>СК 04. Здатність ініціювати і розробляти комплексні наукові проекти в джерелознавстві та у дотичних до нього науках застосовуючи міждисциплінарні підходи, проявляти лідерство та відповідальність при їх реалізації; комерціалізувати результати наукових досліджень та забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності.</p> <p>СК 05. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері джерелознавства з врахуванням соціальних, економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.</p> <p>СК 06. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.</p> <p>СК 07. Здатність до навчання. Здатність шляхом самостійного навчання освоїти нові області, використовуючи здобуті фахові знання.</p>
6. Нормативні результати навчання		
		<p>РН 01. Знання іноземної мови, на рівні достатньому для презентації наукових результатів в усній та письмовій формах, розуміння фахових наукових та професійних текстів, вміння та навички спілкування в іншомовному науковому і професійному середовищі.</p> <p>РН 02. Знання методів наукових досліджень та вміння їх використовувати на належному рівні; вміння вишукувати, опрацьовувати, аналізувати та синтезувати отриману інформацію (архівні, писемні, візуальні, речові джерела, наукові статті, науково-аналітичні матеріали, бази даних тощо).</p> <p>РН 03. Знання теорії і розуміння методології системного аналізу, принципів застосування системного підходу при дослідженні соціально-економічних процесів та явищ, вміння використовувати</p>

методологію системного аналізу у сфері археології та антропології;

PH 04. Знання змісту і порядку розрахунків основних кількісних наукометричних показників ефективності наукової діяльності (індекс цитування, індекс Гірша (h-індекс), імпакт-фактор (IF)).

PH 05. Знання і вміння використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, комп'ютерні засоби та програмне забезпечення при проведенні археологічних та джерельних досліджень наукових досліджень.

PH 06. Вміння та навички працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, а також наукометричними платформами (Scopus, Web of Science, Index Copernicus, Web of Knowledge, GeoRef та ін.).

PH 07. Знання, розуміння, вміння та навички використання правил цитування та посилання на використані джерела, правил оформлення бібліографічного списку, розуміння змісту і порядку розрахунків основних кількісних наукометричних показників ефективності наукової діяльності.

PH 08. Знання історії розвитку соціально-економічних та історичних процесів; концептуальних засад охорони археологічної та джерельної спадщини; реконструкції етнокультурної історії населення сучасної України; деталізація давньої історії України; стратегічних напрямів удосконалення методики проведення джерельних досліджень.

PH 09. Знання у виявленні локальних особливостей розвитку окремих регіонів України; антропологічного складу населення України у різні історичні періоди; побуту та умов життя від появи людини на території сучасної України до XXI ст.; міграційних процесів на території сучасної України та їх комплексний аналіз;

PH 10. Знання закономірностей розвитку продуктивних сил суспільства; світогляду мешканців українських земель; системи розселення та функціонування їх на території сучасної України у різні історичні періоди та виявлення закономірностей; розвитку суспільства від появи людини на території сучасної України до XXI ст.

PH 11. Вміння класифікувати джерела з минулого; використання природничих методів дослідження для комплексної характеристики розвитку суспільства; реконструювати процес ідейного, політичного, культурного розвитку суспільства, хід соціально-історичного процесу; визначати пріоритетні напрямки розвитку соціогуманітарної науки.

PH 12. Знання методологічних питань вивчення уявлень про минуле за матеріальними залишками та писемними джерелами; розвитку економіки, політики, культури за весь період існування цивілізації на українських землях;

PH 13. Знання проблеми виникнення та побутування речових, візуальних, монументальних та писемних джерел; емпіричного рівня пізнання джерелознавства; проблем теоретизування наукового знання в археографії та джерелознавстві; меж пізнання в джерелознавстві; становлення та розвитку української археографії та джерелознавства;

PH 14. Знання методологічних принципів дослідження суспільного життя у джерелознавстві; методології пізнання антропогенезу; основних індикаторів різних шляхів генезису та розвитку політичних систем у суспільстві; основних ознак міграцій населення.

PH 15. Знання основних сучасних методик та підходів джерелознавчого дослідження; теоретико-методологічних основ реконструкції історичного процесу за матеріальними залишками та писемними джерелами; вміння визначати специфічні риси різного типу соціумів давнини; обґрунтовувати перспективні напрями модернізації джерелознавчого дослідження та концепцій національної ідентичності.

7. Ресурсне забезпечення реалізації програми

1	Кадрове забезпечення	Кадрове забезпечення освітньо-наукової програми узгоджено із загальною кадровою політикою ІУАД ім. М. С. Грушевського, яка здійснюється відповідно до Порядку проведення конкурсу на заміщення вакантних посад наукових співробітників. Кандидати на заміщення вакантних посад наукових співробітників проходять процедуру конкурсного відбору, який здійснює утворена Наказом директора Інституту конкурсна комісія на засадах відкритості, колегіальності, незалежності, об'єктивності та обґрунтованості прийняття рішень. Під час оцінювання відомостей, наданих учасником конкурсу, враховуються: актуальність, практичне значення наукової діяльності; наукова новизна та обґрунтованість одержаних результатів досліджень; належний ступінь володіння сучасною методологією, методами наукових досліджень та особистий внесок у їх розроблення; участь в редколегіях наукових видань, членство у провідних фахових товариствах; наявність Державних премій України в галузі науки і
----------	-----------------------------	--

		<p>техніки, премій НАН України, інших наукових (у тому числі міжнародних) відзнак тощо.</p> <p>При підборі викладачів для участі у освітньо-науковій програмі підготовки докторів філософії за спеціальністю В9 – історія та археологія враховується спеціальність наукового співробітника, наявність наукового ступеня і вченого звання, кількість і якість наукових публікацій згідно з профілем відповідної навчальної дисципліни освітньої програми, досвід успішного виконання завдань науково-дослідницьких робіт та досвід науково-педагогічної роботи.</p>
2	Матеріально-технічне забезпечення	<p>ІУАД ім. М. С. Грушевського забезпечує організаційні умови для здійснення освітнього-наукового процесу, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> • надає доступ до відповідної наукової інформації за допомогою вільного користування фондами Наукової бібліотеки Інституту, Науковим архівом; • забезпечує аспірантам отримання місць у гуртожитках за наявності відповідного житлового фонду НАН України, отримання академічних соціальних стипендій у встановленому чинним законодавством порядку; • забезпечення безкоштовного доступу до інтернет-мережі; • на підґрунті формування індивідуального навчального плану уможлиблює процес вибору навчальних дисциплін за спеціальністю В9 – історія та археологія, ОНП «джерелознавство та історія» в межах, передбачених освітньою програмою; • спонукає здобувачів вищої освіти брати участь у науково-дослідній діяльності, наукових конференціях і конкурсах; • сприяє академічній мобільності аспірантів, у тому числі міжнародній; • забезпечує право на академічну відпустку, поновлення, переведення до іншого закладу вищої освіти згідно із чинним законодавством України. <p>Доступ до зазначених ресурсів, а також навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, основні компоненти якого визначені в робочих програмах навчальних дисциплін, допомагають здобувачам вищої освіти належним чином досягти визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.</p>
3	Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<p>Інформаційне забезпечення: читальна зала Наукова бібліотеки ІУАД, що складається зі 6135 примірників наукової літератури, Науковий архів ІУАД – читальна зала.</p> <p>Навчально-методичне забезпечення включає: робочі програми навчальних дисциплін та методичні матеріали з їх вивчення, монографії, підручники, навчальні посібники, матеріали лекцій, презентацій, завдання для практичних та семінарських занять, завдання для індивідуальної роботи, тести, електронні видання тощо.</p>
8. Академічні мобільність		
1	Національна кредитна мобільність	<p>Національна кредитна мобільність може здійснюватися згідно з вимогами чинного законодавства та за наявності відповідних укладених договорів з науковими установами та закладами вищої освіти. Станом на 01.08.2025 р. ІУАД має укладені договори з закладами вищої освіти за різними напрямками співпраці (підвищення кваліфікації, загального напрямку) (Додаток В до ОНП).</p>
2	Міжнародна кредитна мобільність	<p>Міжнародна кредитна мобільність може здійснюватися згідно з вимогами чинного законодавства та за наявності відповідних укладених договорів з науковими установами та закладами вищої освіти.</p> <p>Станом на 01.08.2025 р. ІУАД має укладені договори з науковими установами та закладами вищої освіти Європи та Америки за різними</p>

		<p>напрямами співпраці (Додаток В до ОНП). Інститут має угоди про співпрацю з закордонними науковими установами та вищими навчальними закладами:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Етнографічний Інститут-музей Болгарської академії наук; - Інститут культурної спадщини Академії наук Молдови; - Вільнюській університет. <p>Триває міжнародне наукове співробітництво з європейськими та американськими українознавчими центрами, зокрема Канадським Інститутом українських студій, Українським науковим інститутом Гарвардського університету, Українським історичним товариством у США, Науковим Товариством імені Шевченка в Європі.</p>
3	Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	<p>Навчання іноземних здобувачів вищої освіти може здійснюватись згідно з вимогами чинного законодавства. Станом на 01.08. 2025 р. ІУАД не має ліцензії на надання освітніх послуг іноземцям.</p>

1. Перелік компонент освітньо-наукової програми та їх логічна послідовність

1.1. Перелік компонентів ОНП

Код н / д	Компоненти освітньо-наукової програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів ЄКТС	Форма підсумкового контролю
ОК 1	Іноземна мова професійного спрямування для підготовки аспірантів до рівня загальноєвропейського стандарту володіння мовою С1	8	Іспит
ОК 2	Єдиний державний залік з іноземної та української мови*		Залік
Загальний обсяг циклу дисциплін мовних компетентностей		8	
1.2. Цикл загальнонаукових дисциплін			
ОК3	Філософія науки та культури	6	Іспит
Загальний обсяг циклу загальнонаукових дисциплін		6	
2. Цикл професійної підготовки			
2.1. Цикл дисциплін спеціальності			
ОК4	Археографія	4	Іспит
ОК5	Архівознавство	2	Залік
ОК6	Історіософія та історіографія	4	Іспит
ОК7	Джерелознавство історії України	4	Іспит
ОК8	Геральдика і сфрагістика	3	Залік
ОК9	Актова археографія	3	Залік
Загальний обсяг циклу дисциплін спеціальності		20	
Вибіркові компоненти освітньої складової ОНП**			
1.2.Цикл дисциплін за вибором аспіранта**			
ОК10	Україна та українці в європейській геополітиці ХІХ століття	3	Залік
ОК11	Джерела з історії Української революції (1917 – 1923 рр) та політичної еміграції	3	Залік
ОК12	Джерела та археографія Національно-визвольного руху Наддніпрянської України середини ХІХ ст. – початку ХХ ст.	3	Залік
ОК13	«Методика дослідження і публікації джерел з історії Православної Церкви в Україні та в українській діаспорі у ХХ ст.»	3	Залік
ОК14	«Галузеві державні та приватні архіви»	3	Залік
Загальний обсяг циклу дисциплін за вибором аспіранта		12	
2. Компонент практичної підготовки			
НДП1	Науково-педагогічна практика	4	
Загальний обсяг практичної підготовки		4	
Загальний обсяг освітньої складової		50	
Наукова складова ОНП			

НА 1	Підготовка та захист наукової роботи ***	Захист дисертації
Загальний обсяг наукової складової	180	
Загальний обсяг освітньо-наукової програми	230	

*Єдиний державний залік з іноземної та української мови буде складатись з двох компонентів: тест з іноземної мови (англійської, французької, німецької, іспанської за вибором вступника) та тест з української мови. Затверджується Порядком організації та проведення єдиного державного заліку для аспірантів. Станом на 12.06.2025 р. Порядок перебуває на стадії громадського обговорення (<https://osvita.ua/vnz/vstup-do-aspirantury/94790/>).

**За власним вибором аспіранта вивчається 3 дисципліни з переліку пропонувананих та набирається 12 кредитів.

***Атестація здобувача ступеня доктора філософії – встановлення разовою спеціалізованою вченою радою, у разі успішного виконання здобувачем ступеня доктора філософії освітньо-наукової програми та публічного захисту ним дисертації, відповідності результатів його наукової роботи вимогам освітньо-наукової програми.

Орієнтовні тематичні напрями дослідницької діяльності здобувачів

Фундаментальні напрями дисертаційних досліджень: стан і напрями досліджень зі загального та спеціального джерелознавства, історія, теорія та методологія археографії, джерела формування соціополітичного простору України в контексті модернізаційних викликів середньовіччя – раннього нового часу; джерельний контент історії України модерної доби; революційної доби 1917-1921 рр.; проблем взаємодії суспільства і влади в Україні в період 1929-1938 рр.; часів Другої світової війни; регіональних аспектів історичної політики в Україні; соціокультурної історії України в другій половині 1960-х – першій половині 1980-х рр.; теоретичні, джерелознавчі та історіографічні проблеми вивчення історичного досвіду міжнародних відносин і проблем європейської інтеграції України.

Проблемно-методологічні напрями дисертаційних досліджень: теорія та методологія сучасної української історіографії; дослідження інформаційно-ресурсного потенціалу історико-культурної спадщини України; енциклопедичні ресурси в системі історичного знання; актуальні питання джерелознавства та археографії; питання теорії та методики спеціальних історичних дисциплін; методологічні аспекти української регіоналістики.

На виконання дисертаційної роботи PhD за спеціальністю В9 – історія та археологія, ОНП «Джерелознавство та історія» покладається основна дослідницька та фахова кваліфікаційна функція, яка полягає у здатності аспіранта здійснювати самостійний науковий пошук, вирішувати актуальні загальнотеоретичні і прикладні наукові завдання, робити узагальнення наукових результатів та представляти їх у вигляді висновків, положень наукової новизни, практичних рекомендацій як власного внеску у розвиток сучасної історичної науки У підсумку – отримати необхідні навички для забезпечення тяглості джерелознавчого та археографічного фахів.

1.2. Структура освітньо-наукової програми

Нормативний термін підготовки доктора філософії в аспірантурі незалежно від форми навчання становить 4 роки. Освітньо-наукова програма ID 87940 «Джерелознавство та історія» містить освітню та наукову складові. Зміст та структура освітньої складової ОНП «Джерелознавство та історія»:

Структура освітньої складової ОНП	Обсяг навчального навантаження здобувача вищої освіти	
	Кредитів ЄКТС	%
Обов'язкові компоненти	20	56
Вибіркові компоненти	12	33
Компоненти практичної підготовки	4	11

Разом освітня складова	36	100
------------------------	----	-----

1.3. Структурно-логічна схема ОНП

Структурно-логічна схема освітньо-наукової програми – це науково-методичне обґрунтування процесу реалізації освітнього процесу підготовки здобувачів освіти, яке відображається у вигляді логічної послідовності вивчення навчальних дисциплін в поєднанні з іншими освітніми компонентами. ОНП «Джерелознавство та історія» розроблена на основі підходу, який визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу освітню діяльність і є результатом навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти.

Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин.

Освітня складова ОНП «Джерелознавство та історія» складається з циклу загальної підготовки (дисципліни мовних компетентностей, загальнонаукові дисципліни), з циклу професійної підготовки (дисципліни спеціальності, дисципліни за вільним вибором аспіранта), а також практичної підготовки.

До циклу мовної підготовки належить навчальна дисципліна «Іноземна мова професійного спрямування для підготовки аспірантів до рівня загальноєвропейського стандарту володіння мовою С1» (навчальний курс проходить у Центрі наукових досліджень та викладання іноземних мов НАН України). Завданням курсу є здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності, уміння представляти результати власних оригінальних досліджень у наукових працях різних жанрів (стаття, есе, монографія, презентація, виступ на конференції, стендова доповідь, публічна промова, наукова/науково-популярна лекція тощо). Також введено єдиний державний залік з української та іноземної мов для академічних цілей на третьому році навчання, як обов'язковий підсумковий контроль з використанням організаційно-технологічних процесів зовнішнього незалежного оцінювання, який проводиться в порядку, визначеному МОН (Постанова Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2025 р. № 426). До циклу загальнонаукових дисциплін належить навчальна дисципліна «Філософія науки та культури» (навчальний курс проходить у Центрі гуманітарної освіти НАН України). Завданням курсу є оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного світогляду.

Цикл дисциплін спеціальності, який включає в себе і цикл дисциплін формування навичок дослідника, представлений навчальними дисциплінами:

1) «Археографія», метою якої є набуття теоретичних знань про методологію та інструментарій описування, класифікації, оприлюднення джерел української минулщини.

2) «Архівознавство», метою якої є формування у аспірантів уміння коректно отримувати, зберігати, обмінюватись, аналізувати та презентувати дані, які є основою усіх наукових досліджень у сучасній джерелознавчій науці.

3) «Історіософія та історіографія», метою якої є формування у аспірантів основних методичних та теоретичних засад аналізу розвитку всесвітнього історичного процесу, існуючої методологічної та наративної історичної літератури, їхніх зв'язків з іншими науковими дисциплінами.

4) «Джерелознавство історії України», метою якої є введення аспірантів у систему джерельних знань про минуле та сучасне України, демонстрацію багатоаспектного поняття “джерело” як продукту діяльності суспільства на всіх стадіях його існування, основу всього соціогуманітарного циклу наук;

5) «Геральдика і сфрагістика», що має за мету розкриття сенсу візуальних і писемних джерел Середньовіччя та Модерну, в яких віддзеркалено суттєву інформацію про національну ідентичність, походження національної еліти, її діяльність упродовж тривалого історичного часу;

6) «Актова археографія», в рамках якої аспіранти оволодівають знанням про найважливіші джерела епохи Раннього модерну - актові джерела, які віддзеркалюють абсолютну більшість подій життя тогочасного суспільства - від офіційної документації до повсякденних випадків. Оскільки актові джерела є одним з найскладніших для дослідження видів ранньомодерної документації, водночас найпоширенішою, то навчання молодих науковців праці з ними має непересічне значення.

До кола дисциплін за вибором аспіранта належать: «Україна та українці в європейській геополітиці ХІХ століття», «Джерела з історії Української революції (1917 – 1923 рр) та політичної еміграції», «Джерела та археографія Національно-визвольного руху Наддніпрянської України середини ХІХ ст. – початку ХХ ст.», «Методика досліджень і публікації джерел з історії Православної церкви в Україні та в українській діаспорі у ХХ ст.», «Галузеві державні та приватні архіви» (Додаток Б до ОНП). Зазначений перелік дає можливість обрати три навчальних дисципліни, які охоплюють напрямки, що є дотичними, передували або слідували у розвитку людства після процесів, які обрані дисертантом для власного дослідження. Такий підхід дозволяє сформувати у аспіранта тяглість розуміння історичних процесів та зрозуміти причини виникнення і варіанти розвитку наукової проблеми, обраної аспірантом для дослідження, у подальші епохи (Додаток Б до ОНП).

Практична підготовка аспірантів є невід'ємною складовою освітньо-наукової програми підготовки здобувачів наукового ступеня доктора філософії в аспірантурі Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України та входить до загального обсягу кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) навчального плану підготовки фахівця.

Практична підготовка організована з урахуванням тематики досліджень аспірантів та специфіки наукових напрямів відділів за якими вони закріплені. Суть практичної підготовки охоплює навички, необхідні для проведення евристичної роботи в архівних, бібліотечних і музейних зібраннях, наукового аналізу виявлених джерел, їхнього інформаційного потенціалу. Контроль за проходженням практики та оцінювання результатів покладається на наукового керівника. Здійснюється відповідно до індивідуального навчального плану аспіранта. Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає: виконання завдань дослідницької дисертаційної роботи протягом всього періоду навчання, підготовку та публікацію статей у наукових фахових виданнях, у тому числі індексованих у Scopus та Web of Science, участь у наукових конференціях, методологічних наукових семінарах, які діють у Інституті та інших наукових установах тощо.

Протягом навчання аспірант зобов'язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми, зокрема, опанувати комплекс теоретичних знань, набутися умінь, навичок та компетентностей, достатніх для продукування нового знання, розв'язання комплексних завдань у галузі науково-дослідної та професійної діяльності; оволодіти методикою здійснення наукового дослідження; виконати самостійне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну та практичну значущість; оформити і захистити дисертацію. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії – самостійно виконана здобувачем на основі проведених досліджень, завершена кваліфікаційна наукова робота, яка містить нові актуальні науково обґрунтовані результати, має практичну значущість та подана до разової спеціалізованої ради з метою присудження ступеня доктора філософії.

Розподіл освітніх компонентів за роками навчання та семестрами:

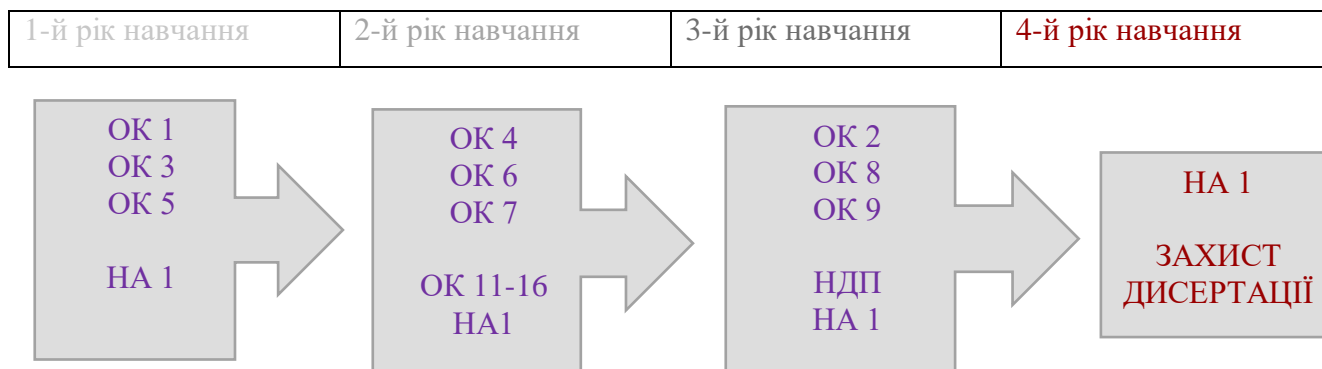
1 рік навчання		2 рік навчання		3 рік навчання	
1 семестр	2 семестр	3 семестр	4 семестр	5 семестр	6 семестр
Обов'язкові компоненти освітньої складової ОНП					
1. ЦИКЛ ЗАГАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ					
1.1. ЦИКЛ ДИСЦИПЛІН МОВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ					
<i>OK 1</i>	<i>OK 1 Іспит</i>			<i>OK 2 Залік</i>	
1.2. ЦИКЛ ЗАГАЛЬНОНАУКОВИХ ДИСЦИПЛІН					
<i>OK 3</i>	<i>OK 3 Іспит</i>				
2 ЦИКЛ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ					
2.1. ЦИКЛ ДИСЦИПЛІН СПЕЦІАЛЬНОСТІ					
		<i>OK 4 Залік</i>			
	<i>OK 5 Залік</i>				
		<i>OK 6</i>	<i>OK 6 Залік</i>		
		<i>OK 7</i>	<i>OK 7 Залік</i>		
				<i>OK 8</i>	<i>OK 8 Залік</i>
				<i>OK 9</i>	<i>OK 9 Залік</i>
Вибіркові компоненти освітньої складової ОНП					
2.2. ЦИКЛ ДИСЦИПЛІН ЗА ВИБОРОМ АСПІРАНТА					
		<i>OK 11- OK 16 Залік</i>			
3. ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА					
					<i>НДП 1 Залік</i>

Структурно-логічна схема ОП

ОК – освітній компонент

НА – наукова складова

НДП – наукова-дослідна практика

2. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Підсумковою формою атестації здобувачів освітнього рівня доктора філософії є публічний захист дисертації.
Вимоги до дисертації на здобуття ступеня доктора філософії	<p>Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним науковим дослідженням, із застосуванням загальних і спеціальних методів археології та аналізу, яке пропонує вирішення важливого наукового завдання у сфері археології через глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або методик дослідження.</p> <p>Дисертація не повинна містити академічного плагіату, фальсифікації, фабрикування. Вимоги до оформлення дисертації затверджені Міністерством освіти і науки України (Наказ № 40, від 12.01.2017)</p>
Вимоги до публічного захисту	<p>Вимоги щодо процедури та особливих умов проведення публічного захисту дисертації визначаються відповідними нормативними документами, зокрема:</p> <p>Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової</p>

спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», редакція від 08.05.2024 р.

3. Пояснювальна записка

Таблиця 1

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей доктора філософії зі спеціальності В9 - «Історія та археологія» Дескрипторам Національної рамки кваліфікацій (за 8-м рівнем) та третім циклом вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти в редакції від 02.07.2020 р

Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Перелік компетентностей	ЗН1 Концептуальні та методологічні знання в галузі чи на межі галузей знань або професійної діяльності.	УМ1 Спеціалізовані уміння/навички і методи, необхідні для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінки вже існуючих знань і професійної практики.	К1 Вільне спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством.	АВ1 Демонстрація значної авторитетності, інноваційність, високий ступінь самостійності, академічна та професійна доброчесність, постійна відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності
		УМ2 Започаткування, планування, реалізація та коригування послідовного процесу ґрунтового наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності	К2 Використання академічної української та іноземної мови у професійній діяльності та дослідженнях.	АВ2 Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення
		УМ3 Критичний аналіз, оцінка і синтез нових та комплексних ідей.		
Загальні компетентності				
ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ЗН 1	УМ 1 УМ 3	К1 К2	АВ2
ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	ЗН 1	УМ1 УМ2	К1 К2	АВ1
ЗК03. Здатність працювати у міжнародному контексті.	ЗН 1	УМ2 УМ3	К2	АВ1 АВ2
ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)	ЗН 1	УМ 1 УМ 3	К1	АВ1
ЗК05. Здатність розв'язувати комплексні проблеми джерелознавства та археографії	ЗН 1	УМ 2	К1	АВ2

на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності				
Спеціальні (фахові) компетентності				
СК 01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в джерелознавстві та археографії, дотичних до них міждисциплінарних напрямів і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях соціогуманітарної тематики.	ЗН 1	УМ 1 УМ 3	К 1 К 2	АВ 1
СК 02. Розв'язання проблем. Здатність розв'язувати широке коло проблем та задач шляхом розуміння їх фундаментальних основ та використання як теоретичних, так і експериментальних методів, засвоєних з освітньо-наукової програми.	ЗН 1	УМ 1 УМ 2 УМ 3	К 1 К 2	АВ 1 АВ 2
СК 03. Обчислювальні навички. Здатність використовувати відповідне програмне забезпечення (статистичне, геоінформаційні технології, комп'ютерне обладнання тощо) та обробляти значні масиви статистичної інформації для здійснення досліджень та моделювання соціально-історичних процесів давнини.	ЗН 1	УМ 1	К 1 К 2	АВ 2
СК 04. Здатність ініціювати і розробляти комплексні наукові проекти в археології та у дотичних до неї науках застосовуючи міждисциплінарні підходи, проявляти лідерство та відповідальність при їх реалізації; комерціалізувати результати наукових досліджень та забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності.	ЗН1	УМ 2 УМ 3	К 1 К 2	АВ1 АВ2
СК 05. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері археології з врахуванням соціальних, економічних ризиків та можливих соціально економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень	ЗН1	УМ 1 УМ 3	К 1	АВ1 АВ2
СК 06. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти	ЗН1	УМ 1 УМ 2 УМ 3	К 1 К 2	АВ1 АВ2

Додаток А

Посади, які здатен обіймати здобувач третього (освітньо-наукового) рівня доктор філософії зі спеціальності В9 - історія та археологія, освітньо наукова програма «Джерелознавство та історія» за Національним класифікатором України «Класифікатор професій» ДК 003:2010 (КП)

Код і назви професійної групи	Професійна назва роботи (посада)
Законотворці, вищі державні службовці, керівники, менеджери (управителі). Керівники підприємств, установ, організацій	
12 1210.1 1229.1 1231 1237 1237.1 1237.2 1238 1239 13 1492	керівники підприємств, установ, організацій; керівники підприємств, установ, організацій (директор); керівники різних основних підрозділів (начальник); керівники функціональних підрозділів (начальник); керівник науково-дослідного підрозділу; головний фахівець науково-дослідного підрозділу; начальник (Завідувач) науково-дослідного підрозділу; керівник проектів та програм; керівник інших функціональних підрозділів; керівник малих підприємств (директор); менеджери (управителі) у сфері культури, відпочинку та спорту;
Адміністративна діяльність у сфері науки та освіти	
1229.4 1237 1237.1 1237.2	декан, завідувач кафедри; керівники науково-дослідних підрозділів; головний учений секретар; учений секретар
Наукова діяльність у суміжних сферах	
244 2442 2442.1 2442.2	професіонали в галузі економіки, соціології, археографії, археології, географії, кримінології та палеографії; професіонали в галузі археографії, археології, географії, кримінології, палеографії та соціології; наукові співробітники (археографія, археологія, географія, кримінологія, палеографія, соціологія); археографи, археологи, географи, кримінологи, палеографи та соціологи;
Науково-педагогічна діяльність у закладах освіти	

2310	викладачі закладів вищої освіти:
2310.1	професор, доцент;
2310.2	викладач закладу вищої освіти, асистент;
2320	викладач професійно-технічного навчального закладу.

Додаток Б

**Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського
Національної академії наук України.**

**Каталог навчальних дисциплін підготовки здобувачів третього
(освітньо-наукового) рівня вищої освіти
зі спеціальності В 9 – історія та археологія**

№ з / п	Назва навчальної дисципліни	Напрямок спеціальності	Науковий відділ	Науково-педагогічний працівник
Цикл дисциплін формування навичок дослідника і дисциплін спеціальності				
1	Археографія	джерелознавство	Відділ зарубіжних джерел з історії України	Маврін Олександр Олександрович, д.і.н., mavrinol@ukr.net
2	Архівознавство	джерелознавство	Відділ теорії і методики археографії та джерелознавчих наук	Левченко Лариса Леонідівна, д.і.н., професор loralevch@gmail.com
3	Історіософія та історіографія	історія	Відділ зарубіжних джерел з історії України	Потульницький Володимир Арнольдович, д.і.н., професор potulnytskyva@ukr.net
4	Джерелознавство історії України	джерелознавство	Відділ зарубіжних джерел з історії України	Ковальчук Оксана Олександрівна, д.і.н., o.k.iuad@ukr.net
5	Геральдика і сфрагістика	джерелознавство	Відділ теорії і методики археографії та джерелознавчих наук	Однороженко Олег Анатолійович, д.і.н., rus-ruthenia@ukr.net
6	Актова археографія	джерелознавство	Відділ актової археографії	Брехуненко Віктор Анатолійович, д.і.н., професор wbrekhunenko@ukr.net
Цикл дисциплін за вибором аспіранта				
7	«Україна та українці в європейській геополітиці ХІХ століття»	історія	Відділ зарубіжних джерел з історії України	Кураєв Олексій Олексійович, д.і.н. okurayev@yahoo.com
8	«Джерела з історії Української революції (1917 – 1923 рр) та політичної еміграції»,	джерелознавство	Відділ джерелознавства новітньої історії України	Піскун Валентина Миколаївна, д.і.н., професор baturin@ukr.net
9	«Джерела та археографія Національно-визвольного руху Наддніпрянської України середини ХІХ ст. – початку ХХ ст.»	джерелознавство	Відділ джерелознавства нової історії України	Гирич Ігор Борисович, д.і.н., професор ihor_hyrych@ukr.net

10	«Методика досліджень і публікації джерел з історії Православної церкви в Україні та в українській діаспорі у ХХ ст.»	джерелознавство	Відділ джерелознавства новітньої історії України	Преловська Ірина Миколаївна, д.і.н. clio21@ukr.net
11	«Галузеві державні та приватні архіви»	Джерелознавство	Відділ зарубіжних джерел з історії України	Даниленко Василь Михайлович, д.і.н., професор vasyl.danylenko@gmail.com

Додаток В

Перелік закладів вищої освіти та наукових установ, з якими співпрацює Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України

Угода	Термін
КЗ “Музей спротиву Голодомору” muzejsprotivu@gmail.com	Безстроково
ЧНУ імені Петра Могили rector@chmnu.edu.ua	Безстроково
Київська православна богословська академія info@kpba.edu.ua	Жовтень, 2031
Національний університет “Чернігівський колегіум” ім. Т.Г. Шевченка chnpu@chnpu.edu.ua	Травень, 2031 р.
Інститут археології НАН України kancel@iananu.org.ua	Травень, 2026 р.
Центральний державний історичний архів України (м. Київ) mail.cdiak@arch.gov.ua	До необхідності припинення
Державний архів Львівської області https://archivelviv.gov.ua/	До необхідності припинення
Запорізький національний університет znu@znu.edu.ua	До необхідності припинення
Національний музей історії України у Другій світовій війні info@warmuseum.kyiv.ua	Серпень, 2026
Хмельницький національний університет centr@khmnu.edu.ua	До необхідності припинення
Львівський національний університет ім. І.Франка zag_kan@lnu.edu.ua	До необхідності припинення
Український інститут національної пам'яті uinp.ua@gmail.com	До необхідності припинення
Український науково-дослідний інститут	До необхідності припинення

архівної справи та документознавства
<https://undiasd.archives.gov.ua/>

Перелік міжнародних наукових установ, з якими співпрацює Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України

Угода	Термін
“Балканська етнологія” Етнографічний Інститут-музей Болгарської академії наук https://www.bas.bg/	До необхідності припинення
Інститут культурної спадщини Академії наук Молдови https://ich.md/	До необхідності припинення